

ZÁZNAM

zo spoločného konzultačného dňa národných referenčných centier:

NRC PRE LABORATÓRNU DIAGNOSTIKU V OBLASTI ĽUDSKÉHO BIOMONITORINGU
(RÚVZ Banská Bystrica),
NRC PRE EXPOZIČNÉ TESTY XENOBIOTÍK (ÚVZ SR Bratislava),
NRC PRE HODNOTENIE OSOBNÉJ EXPOZÍCIE A ZDRAVOTNÉHO RIZIKA
(RÚVZ Banská Bystrica),
NRC PRE HODNOTENIE NESKORÝCH ÚČINKOV CHEMICKÝCH LÁTOK METÓDAMI
GENETICKEJ TOXIKOLÓGIE (RÚVZ Košice)

Miesto konania: on-line formou cez platformu WEBEX

Dátum konania: 7.12.2022

Prítomní: 81 online účastníkov

1. Spoločný konzultačný deň otvorili a účastníkov uvítali Ing. Daniela Borošová, PhD., MPH (NRC pre HBM) a RNDr. Iveta Drastichová (NRC pre ETX). Konzultačný deň moderovala Ing. Daniela Borošová, PhD., MPH. V úvode rokovania oboznámila prítomných s programom konzultačného dňa, v rámci ktorého odzneli nasledovné témy:

- Informácia o projektoch OP EVS a OP II
Mgr. Ing. Zuzana Sirotná, MPH, MHA
Ing. Sirotná informovala o stave projektových úloh – pilotné testovanie IS LAB, medzimodulové overenie IS, portál VZ, Novele 296/2010 z 1.4.2022, Návrhoch minimálnych štandardov pre špecializačné študijné programy, KOMORE SKIZP.
- Biomonitoring populácie Slovenskej republiky toxickým látkam z prostredia
Mgr. Milada Eštoková, PhD.
Mgr. Milada Eštoková, PhD. informovala o prípravných aktivitách v rámci Projektu: "Tvorba nových a inovovaných postupov pre výkon prevencie a ich zavedenie do medicínskej praxe" - Biomonitoring populácie Slovenskej republiky toxickým látkam z prostredia, v rámci operačného programu Ľudské zdroje MPSVR SR (NFP312041R239), Koordinátor: MZ SR, Odborný garant: ÚVZ SR/RÚVZ BB/SZU. 1. júl 2022 je dátum schválenia platnosti revízie "Biomonitoringu populácie Slovenskej republiky toxickým látkam z prostredia - 1. revízia", s novým štatútom MZ SR, platným od 1. júla 2022.
Na rokovaní na MZ bolo rozhodnuté o ustanovení štatútu komisie ako poradného orgánu ministra pre HBM, ktorý spracovuje MZ SR, členov skupiny navrhne ÚVZ SR. V priebehu roka 2023 sa má pripraviť materiál, ktorý bude mať aj pilotnú štúdiu a následne aj implementáciu na národnej úrovni. Aktuálne sa musia vyčísliť náklady pre pilot a potom celkovo.
- Hodnotenie expozície detí a ich matiek polycyklickým aromatickým uhlíkovodíkom v životnom prostredí použitím metódy ľudského biomonitoringu
MUDr. Lea Cortesová, PhD.
MUDr. Lea Cortesová, PhD. informovala v rámci svojej prezentácie, že ľudský biomonitoring je rozvíjajúcou sa disciplínou používanou na hodnotenie expozície a rizika v oblasti životného prostredia a zdravia pri práci. Podľa výsledkov HBM sa upravujú povolené hodnoty expozície pre vybrané chemické látky s cieľom účinne zlepšiť environmentálnu politiku verejného zdravia, aby sa v budúcnosti zabránilo vzniku zdravotných následkov. Napriek skutočnosti, že zistené koncentrácie 1-OHP v moči detí a ich matiek z vybranej mestskej a vidieckej lokality v Banskobystrickom okrese sú nízke a nepredstavujú žiadne zdravotne významné riziko, stále je potrebné sa snažiť o znižovanie expozície PAU z dôvodu ich karcinogénneho potenciálu, a to aj prostredníctvom výchovy odbornej i laickej verejnosti, ich monitoringu, vyhodnocovania časových trendov, verifikácie efektov opatrení.
- Stanovenie kreatinínu v moči spektrofotometricky
Ing. Gabriela Ďurecová, Ing. Lýdia Chovancová, Mária Kováčová
Ing. Gabriela Ďurecová, prezentovala stanovenie koncentrácie kreatinínu, ktoré sa vykoná v každej vzorke moču pred vykonaním biologického expozičného testu na stanovenie metabolitu chemickej škodliviny, ktorej bol pracovník exponovaný. Bola popísaná metóda stanovenia - Fotometrické stanovenie -Jaffého reakcia.

- **Projekt EÚ „ORCHESTRA" - riešenie v SR**
 doc. MUDr. Eleonóra Fabiánová, PhD.
 doc. MUDr. Eleonóra Fabiánová, PhD. prezentovala projekt ORCHESTRA - Spájanie európskych kohort na zvýšenie spoločnej a efektívnej odpovede na pandémiu SARS-CoV-2", profesionálne a neprofesionálne determinanty infekcie COVID-19, ochorenie COVID-19, súvislosti, symptómy, dlhodobé účinky vystavenia sa COVID-19, spolupôsobiacie faktory, iné ochorenia, postoje respondentov, pracovné podmienky, OOPP, zdravotné riziká pri práci, psychická záťaž, životný štýl, očkovanie proti SARS-CoV-2, vývoj sérologickej imunitnej odpovede u očkovaných a neočkovaných; bunková imunita u menšieho súboru jedincov.
- **Problém stanovenia izokyanátov – riešenie v SR**
 RNDr. Zuzana Klöslová, PhD.
 RNDr. Zuzana Klöslová, PhD. priblížila účastníkom tému DIIZOKYANÁTY, ktoré sú podľa harmonizovanej klasifikácie zatriedené ako respiračný senzibilizátor kategórie 1 a ako kožný senzibilizátor kategórie 1 v súlade s Nariadením (EC) č. 1272/2008 (CLP nariadenie), prezentovala stručný prehľad týkajúci sa obmedzenia pre diizokyanáty podľa prílohy XVII nariadenia REACH, implementovaného nariadením komisie (EÚ) č. 2020/1149. Predstavila legislatívu súvisiacu s ochranou zdravia zamestnancov pri práci s chemickými faktormi, naznačila biologický monitoring v súvislosti s expozíciou izokyanátom.
- **Činnosť NRC pre hodnotenie neskorých účinkov chemických látok metódami genetickej toxikológie v roku 2022**
 RNDr. Dagmar Gajdošová, Mgr. Anton Bujňák
 RNDr. Dagmar Gajdošová, prezentovala Laboratórnu diagnostiku - Hodnotenie neskorých účinkov chemických látok a iných genotoxických faktorov metódami genetickej toxikológie, vyšetrenie biologického materiálu - vyšetrenie krvi, moču a taktiež genotoxické účinky rôznych chemických látok a komplexných zmesí, analýzu iných mutagénov - analýzu vplyvov jednotlivých zložiek životného, pracovného prostredia a životospprávnych faktorov, NRC pre GT - 1.8.2023 zrušenie Oddelenia genetickej toxikológie a presmerovanie podľa pôsobnosti pod NRC pre GT.
- **Inovácia a skvalitnenie subjektívneho hodnotenia morfológie chromozómov pri cytogenetických vyšetreniach**
 RNDr. Andrej Gajdoš, CSc., Mgr. Anton Bujňák
 RNDr. Andrej Gajdoš informoval účastníkov, ako sa cytogenetickou analýzou ľudských periférnych lymfocytov (calpl) kontroluje už 36r. v rámci primárnej prevencie rakoviny skupiny populácie exponované genotoxickým faktorom v pracovnom a životnom prostredí. Úroveň chromozomálnych poškodení (aberrácií) slúži ako včasný marker expozície osôb komplexom všetkých spolupôsobiacich kofaktorov na genetický materiál vyšetrovanej populácie.
- **Vyšetrovanie ortuti v biologickom materiáli po expozícii zo životného prostredia,**
 Ing. Zuzana Hanzlíková, RNDr. Janka Ráciová, PhD. prezentovali prípad intoxikácie ortuťou v rodine (otec, mama, syn, dcéra), intoxikácia Hg (najmä deti) 4/2022, analýza vzoriek krvi a moču v období 06/2022-11/2022, jednorázová analýza vzoriek vlasov u detí, analýza: AAS-AMA a výsledky.
- **Činnosť NRC pre expozičné testy xenobiotík v roku 2022**
 RNDr. Iveta Drastichová
 RNDr. Iveta Drastichová prezentovala činnosť NRC - Revízia smerníc pre OOFŽP, prevádzkový poriadok a posudok o riziku pri práci s chemickými a biologickými faktormi pre 13 pracovísk (CHL) a 10 pracovísk (BIO), Skúšanie odbornej spôsobilosti, Pripomienkovanie ISLAB, Interní audítori – OOFŽP aj ÚVZSR, Funkcia hlavnej laborantky, spolupráca pri projekte "Biomonitoring populácie SR toxickým látkam z prostredia"-TK (As, Cd, Hg, Pb, Ni, Cr v krvi a v moči) atď....., pokračovanie v projekte ÚVZČ.7.6. „Biomonitoring ťažkých kovov v pracovnom a životnom prostredí, reakreditácia SNAS–marec 2023, zavedenie a validácia používaných BET na nových prístrojoch: HPLC,ICP/MS a ICP/OES, príprava pilotnej fázy projektu „Biomonitoring populácie SR toxickým látkam z prostredia" spolupráca so zdravotníckymi zariadeniami PZS pri hodnotení expozície chemickým látkam a ich metabolitom v pracovnom prostredí, vykonávanie BET pre bežnú populáciu na odhalenie expozície chemickým látkam a ich metabolitom zo životného prostredia, implementácia ISLAB.
- **Činnosť NRC pre laboratórnu diagnostiku v oblasti ľudského biomonitoringu v roku 2022**
 Ing. Daniela Borošová, PhD., MPH
 Ing. Borošová predstavila činnosť NRC pre HBM, činnosť Biobanky a Databanky, publikačnú činnosť a aktivity NRC v rámci projektu Biomonitoring obyvateľov Slovenskej republiky toxickým látkam z prostredia.

2. RNDr. Drastichová predniesla návrh, aby nasledujúci Konzultačný deň zorganizoval NRC pre hodnotenie neskorých účinkov chemických látok metódami genetickej toxikológie, RNDr. Dagmar Gajdošová. Návrh bol prijatý.

3. RNDr. Drastichová predniesla návrh, aby účastníci KD, ktorí pracujú v laboratóriách, na nasledujúcom konzultačnom dni voľne zdieľali svoje skúsenosti s analýzami biologických materiálov, ako aj s ostatnými poznatkami v súvislosti s prácou svojich NRC a svojich laboratórií.

4. Ing. Borošová poprosila všetkých prezentujúcich, aby poskytli svoje prezentácie na publikovanie v elektronickej verzii.

5. Účastníkom konzultačného dňa boli doručené potvrdenia o účasti s odpovedajúcimi kreditmi. Zabezpečila RNDr. Drastichová

Odprezentované príspevky a relevantné dokumenty sú dostupné v elektronickej verzii na internetovej stránke RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici:

http://www.vzbb.sk/sk/urad/narodne_centra/nrclab.php

Zapísala: Ing. Daniela Borošová, PhD., MPH – vedúca NRC pre HBM (RÚVZ Banská Bystrica)

V Banskej Bystrici dňa: 18.1.2023